Exam. Code: 0403
Sub. Code: 3370

2123

M.A. (Sociology)-Third Semester

SOC-O-931: Sociology of Aging

(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours | Max. Marks: 80

NOTE: *Attempt five questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting one question from each Unit.*

x-x-x

I. Attempt the following in about 3-5 lines each :-

a) Aged in Traditional society Old age
b) Challenges faced by elderly
c) Longivity
d) Role theory
e) Gerontology
f) Secondary aging
g) Old age
h) Problems of aged women
i) Senior citizen associations
j) Social security scheme (10×2)

UNIT - I

II. Define the Social and Biological aspects of aging. (15)

III. Briefly explain the various myths of old age and suggest the ways to combat it. (15)

UNIT - II

IV. Elucidate the role theory of aging. (15)

V. Highlight the macro perspectives of aging. (15)

UNIT - III

VI. Give a distinction between the status of the aged in Urban and Rural settings. (15)

VII. Write a note on the role of the family in impacting elder's life. (15)

UNIT - IV

VIII. Explain the problems faced by elders in the society. What factors are responsible and how can they be improved. (15)

IX. Discuss the future prospects of development programmes and social security schemes in India. (15)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

नोट: किन्हीं **पाँच** प्रश्नों के उत्तर दें। प्रत्येक भाग (1-4) से एक–एक प्रश्न का चयन करें। **प्रश्न–1 अनिवार्य है।**

-*-*-*-

1. निम्नलिखित प्रश्नों (प्रत्येक) के उत्तर 3-5 पंक्तियों में लिखिए:–

   (क) पारंपरिक समाज वृद्धावस्था में बुढ़ापा
   (ख) बुजुर्गों को पेश आने वाली चुनौतियाँ
   (ग) दीर्घायु
   (घ) भूमिका सिद्धांत
   (ङ) जराविज्ञान
   (च) माध्यमिक उम्र बढ़ना
   (छ) बुढ़ापा
   (ज) वृद्ध महिलाओं की समस्याएँ
   (झ) वरिष्ठ नागरिक संघ
   (ञ) सामाजिक सुरक्षा योजना

भाग–1

2. बुढ़ापे के सामाजिक और जैविक पहलुओं की परिभाषा लिखिए।

3. वृद्धावस्था के विभिन्न मिथकों की संक्षिप्त व्याख्या कीजिए और इससे निपटने के उपाय सुझाएँ।

भाग–2

4. वृद्धावस्था के भूमिका सिद्धांत की व्याख्या कीजिए।
5. उम्र बढ़ने के वृहत परिप्रेक्ष्य पर प्रकाश डालिए।

भाग–3

6. शहरी और ग्रामीण परिवेश मे वृद्धों की स्थिति में अंतर स्पष्ट कीजिए।
7. बुजुर्गों के जीवन को प्रभावित करने में परिवार की भूमिका पर टिप्पणी लिखिए।

भाग–4

8. समाज में बुजुर्गों को पेश आने वाली समस्याओं को स्पष्ट कीजिए। कौन से कारक जिम्मेदार हैं और उन्हें कैसे सुधारा जा सकता है?
9. भारत में विकास कार्यक्रमों और सामाजिक सुरक्षा योजनाओं की भविष्य में संभावनाओं की व्याख्या कीजिए।

-*-*-*-

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

-*-*-*-

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਹਰੇਕ) ਦੇ ਉੱਤਰ 3-5 ਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

   (ੳ) ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬੁਢੇਪਾ
   (ਅ) ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ
   (ੲ) ਲੰਬੀ ਉਮਰ
   (ਸ) ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਧਾਂਤ
   (ਹ) ਬੁਢੇਪਾ ਵਿਗਿਆਨ
   (ਕ) ਸੈਕੰਡਰੀ ਬੁਢੇਪਾ
   (ਖ) ਬੁਢੇਪਾ
   (ਗ) ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
   (ਘ) ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕ ਸੰਘ
   (ਙ) ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ

ਭਾਗ–1

2. ਬੁਢੇਪੇ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।
3. ਬੁਢੇਪੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਮਿੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸੁਝਾਓ।

ਭਾਗ–2

4. ਬੁਢੇਪੇ ਦੇ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਬੁਢੇਪੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

ਭਾਗ–3

6. ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
7. ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ–4

8. ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

-*-*-*-